

De maximumfactuur in het basisonderwijs: hoe gaan scholen ermee om?

De maximumfactuur zorgt ervoor dat ouders van kinderen in het basisonderwijs wéten wat ze dit schooljaar zullen moeten betalen aan de school. De voorbije schooljaren riep deze maximumfactuur hevige reacties op. Werkt de maximumfactuur écht verschillen tussen scholen weg en geeft ze zekerheid aan ouders? Of is het een monstertje van betutteling en kunnen kinderen nu minder op stap naar het museum of de boerderij? Minister Pascal Smet heeft in zijn beleidsnota aangekondigd dat hij de maximumfactuur wil evalueren. Ondertussen gingen we aan stedelijke en gemeentelijke basisscholen en besturen zélf vragen wat hun ervaringen zijn sinds de invoering in september 2008.

Het OVSG, Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap, organiseerde vorig schooljaar een steekproefenquête bij 55 stedelijke en gemeentelijke basisscholen en rondetafelgesprekken in alle provincies en in de steden Gent, Antwerpen en Brussel. Wat zijn de tendensen?

Positieve aanzet tot kosteloos onderwijs ...

Directies en schoolbesturen van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs staan over het algemeen positief tegenover de maximumfactuur. De maximumfactuur is in elk geval een stap in de richting van kosteloos onderwijs. Veel gemeentelijke en stedelijke scholen probeerden overigens al om hun onderwijs zo 'gratis mogelijk' te maken. De maximumfactuur zet aan tot een kritische reflectie over kostprijs en facturen. Leraren gaan anders denken over de kosten die gemaakt worden en ze bespreken de uitgaven grondiger. Daarenboven worden de excessen in bepaalde scholen aan banden gelegd. Het bedrag dat ouders maximaal moeten betalen, is nu officieel in alle scholen van alle netten gelijk. Dat schept duidelijkheid.

... maar niet altijd en overal ...

De maximumfactuur zorgt vooral voor problemen in scholen met een laag percentage GOK-leerlingen. Sinds de nieuwe financiering van de werkingmiddelen, krijgen scholen namelijk extra middelen voor leerlingen die beantwoorden aan de 'gelijkekansenindicatoren'. Deze scholen vinden de invoering van de maximumfactuur wel positief, maar de bedragen niet realistisch, ook al kunnen ze voor (een deel van de) activiteiten putten uit de werkingmiddelen. De zoektocht naar goedkope, kwaliteitsvolle activiteiten en uitstappen vraagt heel wat creativiteit.

De grootste kritiek hebben de directies en besturen op het bedrag van de maximumfactuur voor het kleuteronderwijs, namelijk 20 euro per kleuterklas. Voor de instappertjes van de eerste kleuterklas is 20 euro ruim voldoende, maar voor de tweede en vooral de derde kleuterklas is het te weinig. Zo heeft de maximumfactuur tot gevolg dat het kleuterzwemmen wordt afgebouwd. Als wél zweminitiatie wordt aangeboden, betalen de ouders of de oudervereniging dit. Ook waardevolle initiatieven zoals een halve week sportklas en andere meerdaagse extra-murosactiviteiten gaan verloren.

Op weekverblijf? In België!

In het lager onderwijs heeft de minder scherpe maximumfactuur (360 euro te spreiden over zes jaar) ervoor gezorgd dat alle scholen nadenken over hun meerdaagse extra-murosactiviteiten. Scholen zijn gehecht aan bepaalde tradities. In de meeste

scholen stelt men dan ook alles in het werk om de binnenlandse meerdaagse uitstappen, de zee- en bosklassen, te behouden. De sneeuwklassen in het buitenland staan hier en daar op de helling. Veel scholen hebben de buitenlandse reizen geschrapt.

De bus is duur

Zowel in het kleuter- als in het lager onderwijs blijft het vervoer een knelpunt. De maximumfactuur zorgt ervoor dat scholen doelmatiger omgaan met middelen en bewuster kiezen. Toch blijft de plek waar een school ligt – ver weg van of dicht bij locaties om te bezoeken – een rol spelen. Scholen denken na over de verschillende vervoersmogelijkheden maar vervoer blijft een grote kost. Het vervoer kan betaald worden uit de werkmiddelen, maar die zijn niet onuitputtelijk.

Andere kanalen?

In de meeste gemeentelijke scholen wordt een beroep gedaan op de inrichtende macht, de oudervereniging, de mutualiteit en/of subsidies om de maximumfactuur te kunnen garanderen. In veel scholen worden activiteiten voor de helft of voor een derde gefinancierd door de oudervereniging. De ouderverenigingen organiseren in de loop van het schooljaar verschillende activiteiten om hun kas te spijzen. In scholen die ver van de stad liggen, financiert het oudercomité bijvoorbeeld het vervoer. Scholen met kansrijke ouders kunnen echter meer inkomsten werven op een schoolfeest dan kansarme scholen. Er zijn ook scholen waar gewoon geen oudervereniging is. Als men dus blijft terugvallen op de ouders, wordt het verschil tussen de scholen niet opgelost.

Aanbieders drijven hun prijzen op

Sinds de invoering van de nieuwe financiering hebben scholen duidelijk gevoeld dat de werkmiddelen gestegen zijn. Er zijn extra middelen beschikbaar voor de aankoop van basismateriaal en voor de financiering van pedagogische uitstappen. Ondertussen hebben de aanbieders van educatieve pakketten, uitstappen en workshops echter ook hun prijzen verhoogd en de vervoersprijzen zijn eveneens gestegen. Zo is er met méér geld opnieuw minder mogelijk.

Onze aanbevelingen voor het beleid

De enquête en de rondetafelgesprekken leverden OVSG een schat aan informatie. In elk geval vragen we geen afschaffing van de maximumfactuur maar een verhoging van het bedrag voor het kleuteronderwijs, een snelle en correcte indexering van de bedragen zowel voor kleuter- als voor lager onderwijs en de mogelijkheid voor scholen om de maximumfactuur flexibeler te hanteren. Met de geografische ligging van een school moet rekening worden gehouden omdat die gevolgen heeft voor de kost van het vervoer. Ook is het belangrijk dat in het secundair onderwijs net zo goed aan kostenbeheersing wordt gedaan zodat de inspanningen van het basisonderwijs voortgezet kunnen worden. Meer over de enquête en de beleidsaanbevelingen kunt u lezen op www.ovsg.be/standpunten.

Wat mag de school aan de ouders vragen?

Scherpe maximumfactuur: 20 euro per schooljaar voor een kleuter, **60 euro** per schooljaar voor een lagereschoolkind. Bestemd voor: toneelbezoek, sportactiviteiten, schooluitstappen van één dag ...

Minder scherpe maximumfactuur: 360 euro voor een lagereschoolkind, gespreid over de zes leerjaren. Bestemd voor: meerdaagse extra-murosactiviteiten. Voor een kleuter mag een school hiervoor géén bijdrage vragen.

Het basismateriaal (boeken, schriften, schrijfgerei ...), nodig om de eindtermen te bereiken, stelt de school gratis ter beschikking.

Meer informatie? Neem contact op met anne.berckmoes@ovsg.be, communicatie, 02 506 41 54 - 0496 10 40 80